

LUDIMAGISTRI SOMNIUM

DIE

AUCTUMNALI MARTINEI EXPLORATIONI

SOLENNI

ORATIONIS LOCO AUDITORIBUS

EXHIBITUM

A

Dr V. F. L. PETRI,

LINGUARUM VETERUM IN COLLEGIO CAROLINO PROFESSORE,
MARTINEI RECTORE.

EX VENDITIONE REDITUS

LEVANDIS CHORI SYMPHONIACI MARTINIANI

NECESSITATIBUS

INSUMENTUR.

BRUNSVIGAE,

~~TITULUS~~ EXSCRIPSERUNT FRIDERICUS VIEWEG ET FILIUS.

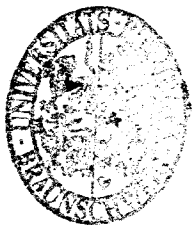
MDCCCXXVI.

UB Braunschweig

84

2300-969-3

FRIEDR. VIEWEG & SOHN
BRAUNSCHWEIG

Quoniam omnis vita humana totaque rerum mortalium ratio et natura in perpetua quadam et usque se invicem excipiente austerae tristitiae solutaeque hilaritatis vicissitudine posita est, jucundaque in seria, seria item in jucunda desinere consueverunt, hodierno quoque die — vir illustrissime, jurium consultissime, vir summe venerabilis, auditores omnium ordinum amplissimi, collegae conjunctissimi, adolescentes dilectissimi, quibuscum quotidianos de rebus gravissimis conferre sermones, juvat et melli est — operae pretium facere videmur, si relaxandi animi pellendi que senii caussa, interioribus curis atque intensioribus ingenii exercitationibus contracti, ad ingenuos menti remissae et a nimio labore languescenti gratos idoneosque ludos abire lautiorisque otii deverticula quaerere conamur. Quare nihil jam ex rei literariae, quae nobis satis arcta et exigua est, penu depromere, nihil reconditae abstrusaeque doctrinae enodare, nihil prodocere, aut magno fastu et molimine ex tripode decantare tendimus; sed modo rem de medio sumtam, in qua tamen aliquid inesse videtur, quod ad horum solemnium rationem et subortas nunc ipsum animo cogitationes faciat, recto simplici que sermone enarrare molimur. Quum tamen id esse constet seculi ingenium fortunaeque per lu-

dibrium omnia versantis miscentisque temeritas, ut rerum inclinationes, quibus aevi nostri memoria continetur, parum laetam praeferant speciem, et passim per orbem terrarum dominationum atrocitates aut motuum civicorum vesanae rabidaeque turbae in foedissima scelera, et afflicti, protriti, contusi generis humani extremas evaluerint miserias, quas nisi acerbissima exulcerati pectoris commotione contemplari non possumus, ex lurido horridoque vero, Stygiis tenebris, ut videtur, prognato, ad fictionum delinimenta confugere, et quibus frui non licet vigilibus, ex leni virorum Mercurialium sopore aureisque, si qua nobis aut cornea aut eburnea Erebi porta fundit, somniis mutuari decet dulcedines. Vestra igitur venia, quae nuper post longa insomnia, animo variis curis extrinsecus pariter atque intrinsecus nobis subortis et mirum in modum implicitae impeditaeque vitae molestiis lacero ingrata et iniqua, arctissimo sopore oppressi per quietem videre visi sumus, nobiscum recognoscendi lustrandique vobis copiam facturi, in mediam rem festinamus.

Ecquid illi, quem quotidiana puerorum Graecae antiquitatis praeclara et suavitate et gravitate imbuendorum cura in ipsa Graecia detinet et versat, anxio suspensoque insuper animo internecivi belli, jampridem inter saevissimos barbaros miserasque elegantissimae omnium humanissimaeque quondum gentis reliquias exorti nuncios circumspicienti, et ad aures undique per funestissimos sonitus accidente afflictae Hellados lugubri feralique jam planctu gemituque quotidie cohorrescenti, ecquid illi magis consentaneum, quam adventante palpebris, sub solis ortum, ubi

somnia vera, dulci cubilis quietisque sodali, in illis versari terrarum plagis, unde bonarum artium sidera primum Cimmeriis tenebris obsito orbi illuxerunt, quas, ut omnium, quibus omnia ad hodiernum usque diem effloruerunt secula, rei literariae commoditatum opportunitatumque inventrices debita pietate colere, ita in praesens ob immeritam desolationem atque vastitatem, cui diro fato in praedam cessere, miserari decet? Quid mirum igitur, secundum quietem mihi animum, membrorum compede solutum et rerum proxime circumjectarum cessante impulsione liberum et solivagum in mediam aufugisse Arcadiam, et amoena per arva suavesque leni praetersalientis lymphae susurro vix et ne vix quidem resonantes convalles, in umbrosorum collium arces evasisse mitemque et placidam serenioris coeli hausisse temperiem? —

Jam vero quum oculis undique circumvagantibus subjectam longe lateque terram prospiciens et praeter silvestres ruris ipsius, quas sua sponte, quae solo subest, natura fundit amoenitates, nihil, quod laetiore sensu animum feriret, sed ruinoso modo tuguria, ferro incendioque deletarum urbium pagorumque tristissima vestigia, hominumque cultu omnia vacua atque deserta videns, aliquem saltem, cuius congressu vastam solitudinem solarer, dulciaque humanae vocis alloquia anquirerem, ecce repente dissonum varii altercantium instar confusique sermonis e medio esculeto pinorumque et cypressorum dumeto erumpentem auribus percipio clamorem, quem acrem illum quidem et argutum, propter vocis, illius nimirum, quam summam potius ex quatuor chordis quam imam resonare putares, mollitiem

atque tenuitatem, mulierum esse, non virorum, conjectabam. Jam rei novitate percussus altiusque, quid esset, indagandi cupiditate ductus per fruticeta haud ita densa audacter penetro et in apricum viridique gramine turgidum luxuriansque pratum egressus decoram conspicio virginum coronam, circa juvenem in medio collocatum, quem oris candore proceraque statura insignem omnes suspicere videbantur, adstantium. Juvenem major quam pro mortalis naturae modulo figura deum esse testabatur, et additae galericulo, intonsos capillos male cohibenti pennae, pedumque, qui vestigio non adhaerentes subsultare sursumque eniti videbantur, talaria Mercurium in conspectum dari, ipsumque collem Cyllenen esse, suetam dei sedem, fidem faciebant. Ne mulieres quidem mortali esse stirpe editas, sed supra hominum conditionem ipsa nascendi lege collocatas, aetherae quasi quiddam sublimitatis in longis frontibus nulla ruga contractis, superciliis leniter arcuatis, oculorum acie sursum erecta coeliturumque potius sidereos ignes quam rerum terrestrium viles abjectasque sordes quaerente elucescens, libertas quaedam habitus incessusque ex se nata seque ipsa freta luminumque quaedam inexplorabilis altitudo, multa dissimulans, multa significans, non fugaci celeriterque transeunti horae, sed longae longorum aevorum continuationi congenita satis superque indicabant. Igitur Pieridas primum esse, Maja prognatum curvae citharae inventorem hic matutina salutatione debitoque officio convenientes, suspicabar; mox diversas earum, quas et oris ductus atque lineamenta, et faciei figuraeque indoles, et munditiei cultusque ornamenta praeferebant, species altius

conjectanti non unius esse Mnemosynes ex eodem patre susceptam prolem, sed indigetes plurium terrarum Camoenas, suae quamque gentis deam, animi ingeniique culturae praesidem atque dispensatricem, verbo linguarum orationisque tanta varietate per orbem distinctae auspices esse liquebat. Quae jam orta inter eas de loco atque dignitate, quam supremam sibi unaquaeque vindicare conabatur, aemulatione, litem quam nisi in suam gratiam atque honorem dirimi non posse singulae opinarentur, illius diei arbitrio dijudicandam proponere statuerant, qui *Ἐρμῆς λόγιος* Grajis nuncupatus, rudes ex Promethei luto primum effusas voces ad justae orationis numeros modosque effinxit, penes quem igitur suo jure de linguarum virtutibus eaque, quam cunctae affectant, praestantia sententiam ferendi haud ambiguam esse facultatem, sponte patet.

Jam illa, in quam forte primum recepto ex vaga omnium simul objectarum specierum contemplatione oculo acrius attentiusque intuebar, virgo, aeterno licet illibatae juventutis flore corusca nihilo secius tranquilla sedati animi aequalitate seriaque quam ipsa facies significabat quiete, majorem caeteris aetatem prodens, nigris capillis, qui tenui modo auri lamella vertici circumjecta substricti per cervicem et humeros utrinque amplis cincinnis defluebant, nigrisque rutilo licet igne scintillantibus oculis renidens, proceram formam rica per genas subfusca magis rapidisque solibus ambusta cute quam mixta ex liliis rosisque luce speciosas dependente, longaque a pectore usque ad talos fluente palla velans, in hunc fere sententiam propius aggressa deum casto sanctoque ore coepit: Enixe te precor,

facunde nepos Atlantis, te, quem Aegyptii Thoyti nomine appellatum, literarum apud se conditorem coluerunt, mecum aliqua sortis necessitudine connexum; impense tibi supplico, inquam, ut contemptum ignominiamque, qua sorores me afficiunt, demas tuoque suffragio mihi debitum prae ceteris honorem tribuas; tuo enim iudicio, ut spero, accedent. Inopiae me arguunt, incultae scabritiei horridaeque asperitatis; modo nimiam simplicitatem, modo obscuritatem opprobrio vertunt, modo crassa Minerva, modo abstrusa subtilitate me fastidium creare crepant. Quid, obsecro, fieri potest ineptius, quid insulsius? Nonne ipse ille splendor, quo summa me vetustas ex media generis humani aurea aetate apta eique confinis induit, clarior est, quam quem hebes postgenitorum acies ferre possit? Nonne aeternum virent fragrantque sarta, quae ex Libani coma, ex Saronis liliis rosisque, ex pinguibus Herodis palmetis contexui? nonne regio vati aptavi nervos, nonne Aurorae dulce spirantis halitus lucidamque astrorum auram in carmina ejus effudi eaque eum imbui animi excelsitate, quae per vices manum cithara victricia arma celebrante ipsoque ferro ornaret, per caedes et ignes viam audacter secante ad aeternos clarissimi triumphus honores. Ecquid iniquius, quam illi primas deferre tergiversari, quae nata cum ingenti viro, cuius tot tantaeque vasti terrarum orbis nationes sacramento adactae, gloriosissimaeque nomine tenentur, coelestis oris primos vagitus formavit, animique celsissimae sapientiae igniculos celantis exclusit gemmas aethereoque rore rigavit, ut laetissime efflorescerent, et ubere foetu bearent terras. Adde huc, linguam; quam

meo instinctu veteres Hebraei usurpabant, in monumentis illis, quae jam per terras longe lateque obtinentium religionum conditores vetustati mandaverunt, ex peregrino, quo utcumque utendum erat, ubique emicare sermone et tamquam sidera per leves nubecularum umbras prospectare, adeo ut in sacris formulis, quibus jam rei divinae faciendae iustituta auspicantur sacerdotes, et in omnibus precibus summo numini adhibendis votisque rite nuncupandis mea sentiendi animique sensus verbis nominibusque notandi ratio, nunquam sane interitura, per omnia templa atque sacella dominetur et vel parvulorum labia ad primas piae sanctimoniae opellas conformet? Ceterum tota orationis meae indoles et structura nonne eiusmodi est, quae et vegetam erectioris ingenii alacritatem celeremque cogitationis undique translationes arripientis motum, et arguti iudicii acumen sollertiamque sagacissimam significet? Ecquis usquam mortalium sermo vocabulorum stirpem e radice usque ad fastigium tam accurata diligentia per surculorum ramorumque tabulata, per virgarum flagellorumque tenuissimorum cancellos diduxit? ecquis redemptor ex caementis, trabibus tignisque susceptum opus tanta commissurarum subtilitate et tam arcto totius compagis nexu in altum excitavit? — Nonne in ea, quam meae elegantiae cupidus praeco, grammatica affabrefactum quasi praeinitet opus, in se totum atque rotundum adeoque ad unguem exactum, ut nihil possit per leve morari? Pauper quidem sum, ingenue fateor, sed meo sum pauper in aere, quippe quae sine mutatione aut versura opes meas ex ipsius naturae penetralibus depromtas coegerim neque ex alieno in-

strumento adscititium mihi splendorem concilia-
verim, adeo ut nemo praeter te, Maja nate, qui
primus animalia primis quum prorepsero terris,
voce formasti catus, credita a me exigere possit.
Igitur vindex esto virtutis meae, quam tibi soli
refero acceptam, Saturniamque meam simplicita-
tem et Ogygium nitorem, recentioris seculi fucum
et lenocinia respuentem, ab istarum defende ca-
lumniis, quae adunco me naso suspendunt im-
portunoque livore bene partae magnificentiae
meae obtrectant. Copiam usque suam et abun-
dantiam ingerunt ineptaque venditatione jactant,
et mihi largam suppeditare copiam, quae ex sin-
gulis culmis innumeros flores atque aristas eli-
cere valeam, indecora stoliditate ignarae. —

Olli subridens leni vultu retulit Deorum
internuncius: absit ut Musae Sioniticae meritam
de fronte detrachere coner laurum; cave tamen
ne nimium tibi confidas neu valde te ames et
venereris! Metiri enim se quemque suo modulo
et pede verum est. Magua quidem laude dignos
esse poetas, generosis tuis ignibus imbutos, equi-
dem infitias ire nolo, etsi certis etiam numeris
justisque modis carmina eorum disposita atque
temperata esse vellem, quo dulciora ad aures ac-
ciderent vocisque ratis ordinibus examinatae sua-
rioribus vicibus faciliorisque cantus illecebris
captarent audientium animos agerentque, quo
vellent; sed tamen vereor, quid agant prosae
orationis scriptores, ex gente tua exorti; nimium
enim aut hiulca tenebrosaue breviloquentia pec-
cant, aut putida infinitisque rerum repetitionibus
retardata garrulitate turbant, unde germanam
eloquendi vim nescio an cuiquam probaveris.
Nihil sane in iis, quae populares tui literis con-

signaverunt, ejus inest partium convenientiae unoque tenore continuatae cognationis, quae orationem similem efficiat unionum corollis molli junctura quasi fuis, sed squalentes modo praeferunt testarum concharum comminutaeque siliois acervos. Quodsi denique, tamquam tuis divitiis innutrito gloriaris puero illo Hebraeo, quo in scenam et vulgus egresso Delphicum Apollinem obmutuisse iterumque in Orcum descendisse constat, magno illo heroe, quem vidit et erubuit unda pudica deum, expertus quidem magnam ejus potentiam doleo, me, quem numinis figuram esse credebam, in rerum naturis modo referri, lucido siderei honoris, quo me antiquitus hominum superstitiones induerant, nimbo privatum. Sed quo pertinet illa mortalium, quos te melliflavo vatum tuorum rore imbuisse liberalique sacrae disciplinae institutione ad recti honestique studia conformasse jactas, vesania efferatique animi atrocitas, qua hominem omnium seculorum admirationi genitum crudeli supplicio de medio tollere sustinnerunt? — Vide ne ea, quam tibi deberi gloriaris, longe lateque per orbem terrarum effusam animi ingeniique humani emendationem, arctioribus mehercle finibus cohibeatur, quam vafri astutique popelli tui cuilibet coelo facillime sese accommodantis liberales perinde atque illiberales quaestus exercente male sedula operosaque cocionandi cauponandique industria. Qua virulenta satis acerbaque jacta significatione imo pectore percussam humi figere videres vultum virginem Hebraeam moestoque ore erubescens ex aemulantium discedere cetera. —

Ecce croceo induta flammeo, nardo balano-

que omnique copia narium delibuta florumque corollis undique redimita, convivanti saltantique similis procedit virgo audax atque proterva, omnes quasi ad certamen, sibi uni gloriosum, provocatura rivalet. Cujas es, ortum temporis puncto silentium rumpit Mercarius, et illa «Mundana sum» inquit, Sequana non cohibet me, neque Liger, neque Rhodanus, neque Garumna. Ego niveis quasi triumphantium quadrigis vehens feror per orbem; ego omnibus aliqua modo artium elegantiorum adumbratione expolitis omnium terrarum gentibus in usum venio et consuetudinem; ego arcana dominationis in omnibus regum principumque arcibus et penetralibus meo arbitrio tempero, meisque habenis in gyrum ago prudentiae civilis versutas ubique callidasque machinationes; me interprete nationum foedera aequantur, induciae fiunt, bella justa clargitione denunciantur, me quasi libripende tamquam res mancipi veneunt imperia, veneunt cives sociique; me ediscunt meditanturque cum patre patrato fetiales, Janum geminum claudere aut aperire meum est. Meo sermone lepidissimis salibus elegantissimisque facetiis condito resonant procerum triclinia, resonant aulae; meas voculas doctae balbutienti infantiae praeceunt aniculae, meaeque loquela facili commodoque usu metiuntur homines urbanitatis ubique humanitatisque laudes. Et sane merito tantum mihi tribuitur officii tantoque studio me quasi uno omnium vinculo utentes inter se commercii jura variosque discursus, communionem societatesque miscere gestiunt mortales. Tantum enim gratiae meae orationi quasi illiquefactum est atque leporis, ut ingenita mihi elegantia vel sordidissi-

mis opificiis sellulariaeque industriae robiginem situmque deterere valeat, et tersae nostrae Francogalliae proletarii paganique vel senatoribus equitibusque istorum Hyperboreorum aequiparari possint. Quid quod scriptores, qui meo instinctu calamo plectroque aeterna condiderunt exquisitissimae doctrinae ingeniiue felicissimi monumenta, alto sidera tangunt vertice, omnium manibus teruntur, omniū feruntur ore. Uberimum quis ignorat comicarum levitatum magistrum, vernaculum errorum vitiorumque, quibus natura dolet negatis, eumque hilarem lepidumque castigatorem, Plautinae Terentianaeque venae aurifluae ex asse heredem. Mitto, ne longum faciam, alterius Lucilii sive Horatii, qui funestas de pulpito illo sacro inter sacerdotes exortas facetissima irrisione cecinit rixas, elegantissimam artem copiosissimamque doctrinam, mitto dulcissimum vatem, qui oculorum licet lumine privatus ruris delicias et amoenitates, misericordiam, mortalibus aegris dulce laborum lenimen, variosque et promiscuos, quibus hominum conciliabula fervent, sermones mira floridissimae eloquentiae virtute cecinit, et in media sacrilegorum vesania animorum immortalitati, quam uti tremerent scelesti, ita integerrimus quisque pia audacia amplecteretur, celsissimum carmen composuit; mitto tragicos, perturbationum commotionumque animi, quibus in praeceps dantur miseri mortales, sollertissimos delineatores. At unum omnium venerimini flexisque genibus adorate, omnibus numeris absolutum totiusque Aganippes ingenti haustu perfusum, ab immensae rerum omnium et antiquitus et in praesens memorabilium scientiae, philosophiae, eloquentiae, poëseos instru-

mento paratissimum eruditorum antesignanum, magni Friderici concinnum dulcemque amicum, veram Suadelaë medullam. Nonne facem ille praetulit omnibus recentioris aevi ingeniis, in scrutando indagandoque vero confutandisque opinionum erroribus occupatis, nonne aureae libertatis ardua aperuit ostia, quae carceribus emissa per hominum animos equitaret eaque eos imbueret sentiendi magnificentia eaque muniret agendi grassandique audacia, ut juris aequabilitatem popularisque dominationis splendidam felicitatem, vel extremae necessitatis proposita alea et minitante capitis discrimine inertis otio turpique desidia mutarent? — Compesce labia et paullum ab nimia venditatione atque ostentatione tempera, subito interpellat Musa, in iram diu dissimulatam liberrima bile exandescens, obstipito capite et fronte repanda fastum superbiamque praeferens, trucique oculo sibi omnia vindicans, vitreoque per membra et vestes effuso splendore coerulei maris numinibus adsimulata. Albion eam miserat, insula tridentipotenti Neptuno dilecta. Compesce labia! tene ultro imputare, quod procaci rerum novandarum studio philosophus iste Fernaensis in divino humanoque jure ultro citroque raptando, in reipublicae gerendae consiliis rationibusque turbandis, in sacra disciplina penitus subvertenda moribusque depravandis atrocissimi sceleris probrosissimique flagitii commisit? Quanto constitit funesta illa rerum civilium mutatio, cuius ille prima semina sparsit in hominum animis! Quanto demum publicae salutis detrimento eo pervenistis, ut solio sacrosancti principis caede maculato immane portentum, Eumenidum anguibus Cerberique trilinguis sanie

foedum, deforme, horridum imponeretis, quod mobilis horae puncto, vis nimirum consilii expers, sua mole corrui, novaeque et quidem atrociori tyrannidi, veraeque generis humani carnificinae loco cessit, quam teterrima vulnera toti Europae inflixisse constat, vix bene obducta cicatrice sanata. Huc devertatur potius, si quis verae libertatis exemplar intueri et rerum civilium administrationem jurisque undique aequandi prudentiam ad similitudinem ejus dirigere cupit! Ecce curiam meam recenti Gracchorum, Hortensiorum, Ciceronum stirpe illustrem, qui de summa rerum maturo subactoque judicio copiosissimaque publicae utilitatis scientia, neque infensi civitatis rectoribus, neque obnoxii, in commune consulant, consultisque vim et pondus addunt eloquentia, meis ex opibus prompta, quae torrentis instar per declivia ruens, quicquid officit, undarum impetu volutat et in liquido tranquilli lacus aequore defervens leni gelidae lymphae rore circum praecordia ludit. Non ita quidem pellucidus meae orationis est amnis, ut vestrae; non ita fert altius penetrans, longius serpens, per plures cogitationis efferendae incisos quasi gradus, magisque impeditas linguae ambages atque anfractus sursum ac deorsum ambulans sermonis mei ingenium; sed equidem innato vasto immensoque, altos vortices volventi pelago, tu modo per vada laberis et brevia, quae ne exiles quidem ferunt phaselos. Poetas quidem tuos ambitiosa effers praedicatione, facili sane versuum volubilitate decurrentes, canoraque modulatione auribus sese pectoribusque insinuantes. At enim inani numerorum pompa saepissime baccharis, ex igne fumum potius quam lucem ex fumo

profers et verba das severiore trutina delicatulas tuas illecebras examinanti. Ceterum non ita praeclare agitur cum illius gentis poëtica virtute, ubi, quemcunque eruas ex promiscua cerdonum turba, tantae claritudinis provinciam ampullante quodam spiritu tragico invadit; neque risum teneo, cum ciniflonis illius fastosa loquentia succurrit, qui peregrinanti Lutetiae Britanno, de caliendri cincinno, parum ut rebatur firmo, dubitanti Horatiana mehercle vocabulorum jactantia respondit: «Merses profundo, pulchrior evenit» I modo et in pluteis scriniisque tuis, ad pilas atque columnas apud omnes Sosios tuos investiga populare ingenium, quod vatum licet choro insertum ultra planipedem prosariamque rationem sapiat et e longinquo modo aliqua saltem adumbratione cum ingente Melpomenes alumno conferri possit, qui Aeschylum commentorum prodigiosa audacia splendidaque penitus commoti animi ferocia, Sophoclem simplici gravitate exactique operis accurata concinnitate, Euripidemque pectoris humani interiore peritia sententiarumque elegantia utrum aequet an superet, in ambiguo servat Jupiter. Ecquis usquam flores atque crocos perambulavit tragoedus, tam libera pernicique peregrinatione per superos juxta et inferos commeans unoque vasto obtutu coelos terrasque perlustrans. Ecquis unquam aliarum gentium poeta admirabili celsissimae sublimitatis suavissimaeque venustatis confusione tantum roboris fecit, quantum ingens ille primus sacrae poësos conditor, cui jam purpureo vernantis carminis flore pubescenti, dulcissimo animi incantamento delinitus, auscultes, jam formidolosa feralium horrores terriculamenta intentanti men-

tem pavore attonitam obstringas et emancipes?

Jam undique, dum ita se jactat maris velivoli dominatrix, ceterarum contrahuntur frontes, rubore ardent genae iraeque fulmina emicant oculis; hinc Musa, quae altera Euterpe et Terpsichore per vireta aureis Hesperidum malis distincta splendida agit choreas, de suavissima suae orationis dulcedine, de lactea pedestrium scriptorum ubertate et poëseos vel meditatione et studio profectae, vel subitae et fortuitae jucundissima abundantia tenerrimaque mollitiae vociferatur, Alighieros, Petrarchas, Boccacios, Ariostos, Tassones, totidem altissimi ingenii pectorisque divinitus inflammati specimina praeferens; illinc quae Baetis bibit et Iberum prae caeteris, quae meridiano coeli spiritu vigent, admirabili gloriatur duri roboris et mollioris teneritatis mixta quadam concordia clarorumque scenica virtute auctorum vasta quadam immensaque fecunditate. Hinc flava coma coeruleisque oculis habituque figurae inter gravitatem atque modestiam quasi medio Teutonicam stirpem significans Camoena antiquam laudat vernaculae, quam Vari legiones truci cantu resonantem tremuerint, copiam, vigorem, perspicuitatem, eamque in omnes formas transeundi commoditatem, qua tamquam unda argilla quidvis imitari possis. Modo philosophos nominat, et mathematicorum evidentia omnia ad vivum resecantes, ad individua usque mentis mundique penetrantes elementa, et poetica quadam species in animo signatas eliciendi et amplificandi facultate exuberantes, modo celebrat poetas, philosophorum celsissima inventa splendida dicendi silva exornantes — Ita omnia diversa rerum ostentatione intumescencia et alter-

nante sermonum strepitu ferventia animadvertes, donec duae, quae grandaeva sua dignitate et per longa secula inconcussae dominationis conscientia fretae, leniter subridentes ingentes certaminum turbas procellasque spectaverant, in aciem adsistunt, ne turpi ignavia de loco decedere caeterarumque arrogantiae sua sponte manus dare viderentur. Videsne, Ausoniae regina, toga picta tunicaque palmata insignis, Hellados prolem appellat, quae altecincta incomtosque capillos Lacaenae more in nodum religata simplex cernebatur munditiis, videsne ut ista muliercularum colluvies meis plumis subnixa evolare tentet meisque opibus affluens quasi suas divitias praedicet! Modo in memoriam redeant, unde aut originem duxerint, aut subtegmina mutuatae sint, staminibus suis inserenda, aut viam rationemque invenerint, ad quam diligentiores linguae descriptionem exigent, aut denique exercendi stili elegantissima acceperint exempla. Illae modo heri aut nudius tertius in lucem emergerunt, ego Romulo Hersiliaeque usurpata, Camillis, Curiis atque Fabriciis trita, Enniis, Liviis, Pacuviis, Attiis reliquisque ante bella civilia suo jure clarissimis poetis vegetam nervosamque facundiam suppeditavi; ego cum magno Arpinate, summo intelligendi dicendique magistro commentabar, ego Crispi praecisam sententiisque gravidam eloquentiam, et Patavini diffusam longaque ambage in se usque redeuntem copiam et abundantiam condidi, et inde a principatu Augusti auream artium literarumque aetatem ad summum gloriae fastigium evexi. Quis est, qui universo terrarum orbi, quatenus liberalioris disciplinae institutione utitur, jura constituit legesque san-

xit? Funesta quidem barbarorum incursione cum templis et basilicis nostris ipsius linguae divina pulchritudo collapsa est, et quum ima summis miscerentur, tunicati popelli rudis et incondita loquela, foeda novorum Opicorum dira Aquilonis procella advectorum concretione magis indies depravata ipsa hominum elegantiorum conciliabula, ipsa tribunalia ipsosque procerum conventus hausit et praecipitavit; nihilo secius tamen in vetustissimorum jurisconsultorum aeternis monumentis adamantino quasi caelo insculpta manet orationis meae claritudo et magnificentia; ego ad celsissimae legislatorum sapientiae aurifodinas ubique terrarum sacrosanctae Themidos alumnis aditus patefacio, qui moestis reis benigno esse praesidio, vafri juris inscitiae mederi, ambiguas ex captiuncularum tricis expedire causas, consulentique curiae plus quam pedariam ministrare discant prudentiam. Nonne ad hodiernum usque diem in religionibus caerimoniisque, quae abolitis Numae Pompilii nostri institutis a magno illo, quem Oriens peperit, sacrorum novatore repertae novoque recentioris aevi pontifici maximo, divinitus accepta purpura induto, per manus traditae, secti fere orbis pietatem sanctimoniamque moderantur, meus frequentatur sermo, meae supplicationum formulae obtinent, mea carmina numini placando inventa, a sacerdotibus decantata templorum feriunt tholos superbaque laquearia? Ecquis denique miretur, mihi tantum tribui, meum honorem, meum uomen, meas laudes semper esse mansuras, quum privis propriisque nulla imitatione aemulandis, nulli interpreti, quantumvis operosa desudet cura miseroque distorqueatur artificio assequendis polle-

eam virtutibus, quum molestis soluta orationis ligulis uncinulisque putidisque vocularum apicibus, qui vim modo sententiae morantur et elevant, in mediam rem rapiam auditores, quum ad certas omnia regulas fixasque normas adstricta teneam militiaeque quasi quadam disciplina cohibeam, nominumque et verborum aciem justus exercitus ritu in quincuncem quasi dispositam in loquendo scribendoque porrigam, cogam, explicem.

Bona verba quaeso, Grajugenarum inquit antesignana, qui suis gibberibus parci vult, ignoscat verrucis alterius. Tene ut ordinem ducere largiar linguarum, tene ut immerito tibi concessa lauro impune gloriari patiar, meis adeo viretis operose decerpta? Nisi ferum domita Graecia cepisset victorem, quid, malum, tibi tuisque, si qua ex senticetis tuis, magistro artis ventre, magno illo sollertiae molitore, emicuissent, clari mirandique evenisset ingeniis? Tune ignoras, ex Eupolide meo, Cratino, Aristophane, Menandro totum pendere Plautum tuum, Terentium, Caecili-um? Quid quod Tullius, in quo uno omnibus aetis clarissimum philosophiae, eloquentiae, absolutaeque stili elegantiae propositum esse jactant, quo jure et merito, in medio sit, exemplum, meae non solum sapientiae radiis uti totidem ocellis luminibusque distinxit, sed meo plerumque tibicine fultum extruxit opus! Utinam ex funestis illis tumultis, quibus ejecta Vesuvio favilla florentia quondam oppida operuit, felici tandem alicui operarum, quas parca mittit ad segnes labores Parthenope, contingeret sarculo, ut integrum Alcaeum, Simonidem, Mimnermum erueret; heu! quam pallescerent lascivae hederæ, doctum Venusini tui vatis verticem ambientes,

quam cito aiae olorinae, quibus astra lustrat, subsiderent, udamque quaerent tellurem! Meus est Homerus, cujus laudibus nulla mortalium praedicatio quidquam addere, sed haerentem capite sideream coronam culpa modo ingenii deterere possit, cantus ille et modulationis gravissimus auctor atque magister, nulla humanae sedulitatis fabrica, sed ipsa divinitus aestuantis animi incude formatus. Mei sunt Cecropii cothurni splendidissimi arbitri, negato prioribus tramite, sola Melpomene duce, quae nascentes placido vidit lumine, ad igneas enisi arces! Meus Plato et Aristoteles, mea Socratica domus, quae verae numeros modosque docuit vitae mortales, quae in coelis genitam sapientiam demisit in terras, quae Orci claustra fregit et superstitionum compedes rupit, quae tandem prodigiosi luminis, ex sanctissimi generosissimique vivendi praeceptoris sepulcro emissi benigno excepit hospitio adoream! Meus est cygnus ille Dircaeus, ἡῦρό-μων σκυτάλα Μοιδᾶν, ἀγραφθέγκτων γλυκὺς κρητὴρ ἀοιδᾶν. Omnes denique omnium aetatum, omnium terrarum artes literariasque laudes mea una complectitur virtus ingens et tamquam poli stellis fulgentibus apti aequis undique ponderibus librata moderataque perfectio; ego una praebeo opus, novem Musis caelatum! Perorate tandem, nimia et in infinitum usque excrescente litigatione audienda fessus ait Mercurius, nec litem usque lite resolvere gestite! Utramque quidem vestrum caeteris omnibus, Graecam autem et ingenio et ore rotundo praestare Romanae si quis negare vellet, profiteretur idem, nil intra esse oleam, nil extra esse in nuce duri. Temperate tamen, obsecro, ab ista inani futilique insolentia

tia, quae recentia prae antiquis penitus contemnat atque fastidiat; imbecilli enim est ingenii aridaque sideratione torpentis, nihil laudare, nihil magni facere, nisi quod suis temporibus defunctum terrisque semotum sacraverit Libitina. Caeterum aureae illius vocis Ciceronianae — philologorum enim nutriculas eundem, extra quem nihil esse salutis clamant grammatici, assidue lectitare decet — sanctam usurpate memoriam: «Ego sic statuo, nihil esse in ullo genere tam pulchrum, quo non pulchrius id sit, unde illud, ut ex ore aliquo, quasi imago exprimatur, quod neque oculis, neque auribus, neque ullo sensu percipi potest, cogitatione tantum et mente complectimur. Quidquid est igitur, de quo ratione et via disputetur, id est ad ultimam sui generis formam speciemque redigendum.» Illuc igitur, quaecunque hic convenistis, omni opera contendite, ut ad ultimam recti, veri pulchrique formam omnia vestra redigatis, recentiores in terrestribus hisce laudum spatiis, veteres in beatis coelitis sedibus. Id modo tenete, non singulos Iridis colores, sed in unum omnes radium coalescentes Phoebi efficere benignis solibus omnia replentis et illustrantis candorem. Dixerat Ἀγγελόφοντος, et leviter moto caduceo, quo superis ex auris ad inferos deducere solet εἰδῶλα καμόντων, in tenuem aëra levesque solvit nubeculas totam altercantium catervam. Mihi quoque dulces a palpebris abegit Morpheī praestigias, ut jam nihil mihi, quod subjiciam, supersit, nisi ut vestram orem impense efflictimque veniam, quod non Luciani Samosatensis, neque magni Scipionis Africani, sed ludimagistri modo Brunopolitani vobis ausus sim enarrare somnium. Dixi.

